

การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4
ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

LOCAL CURRICULUM MANAGEMENT TO PROMOTE STUDENT LIFE SKILLS
BASED ON ARIYASACCA IV OF NETWORK CENTER 12 THAM THONG PHANNARA
UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

¹อัจฉริยะพร ไกรนรา Atchariyaporn Krainara

²พระครูสุเมธปริยัติคุณ Phrakhrusumetpariyattikhun ³ปรีชา สามัคคี Preecha Samakkhi

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: a.krainara31@gmail.com

Article Received: April 17, 2026. Revised: August 25, 2026. Accepted: August 27, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 3) เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 รูป/คน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลจากการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา มีการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการออกแบบ การจัดทำเอกสาร การตรวจสอบ การนำไปใช้ และการประเมิน โดยหลักสูตรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และออกแบบตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คำนึงถึงบริบทท้องถิ่นและความต้องการผู้เรียน พร้อมกำหนดเป้าหมายและผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีการบูรณาการทักษะชีวิตที่สำคัญ ผ่านกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการจัดทำเอกสารและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนนำไปใช้ ทำให้ครูจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลไปปรับปรุงให้สอดคล้องกับผู้เรียนและชุมชนมากยิ่งขึ้น แต่การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นยังต้องการการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ การพัฒนาครู และความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดผลการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป 2) แนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การออกแบบหลักสูตร 3) การจัดทำแผนและเอกสารประกอบหลักสูตร 4) การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร 5) การนำ

หลักสูตรไปใช้ และ 6) การประเมินหลักสูตร โดยทุกขั้นตอนดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ 4 อย่างครบถ้วน กล่าวคือ การทำความเข้าใจปัญหาและบริบทของผู้เรียน (ทุกข์) การวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยของปัญหา (สมุทัย) การกำหนดเป้าหมายและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาทักษะชีวิต (นิโรธ) และการกำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการออกแบบหลักสูตร การจัดทำแผน การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล (มรรค) และ 3) ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้าทองพรรณาราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่ามีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่น, ทักษะชีวิต, อริยสัจ 4, ศูนย์เครือข่ายการศึกษา

Abstract

This research article aimed to: (1) To study the current state of local curriculum administration to promote learners' life skills in educational institutions under the Educational Network Center 12, Tham Thong Phannara, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 (2) To develop guidelines for local curriculum administration to promote learners' life skills based on the Four Noble Truths (Ariyasacca IV) in educational institutions under the Educational Network Center 12, Tham Thong Phannara, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 and (3) To propose and evaluate the guidelines for local curriculum administration to promote learners' life skills based on the Four Noble Truths (Ariyasacca IV) in educational institutions under the Educational Network Center 12, Tham Thong Phannara, Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. The study employed a qualitative research design. Data were collected through in-depth interviews with 15 stakeholders, interviews with five experts, and a focus group discussion with seven experts to evaluate the feasibility, appropriateness, and usefulness of the proposed guidelines. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The research results were found as follows: 1) The state of local curriculum administration for promoting students' life skills in schools under Educational Network Center 12, Tham Thong Phannara, was found to be systematically managed. The administration comprehensively covered curriculum design, document preparation, quality verification, implementation, and evaluation. The curriculum was learner-centered and designed in accordance with the Basic Education Core Curriculum framework, taking into account the local context and students' needs, with clearly defined objectives and learning outcomes. Essential life skills were integrated through hands-on learning activities. Curriculum documents were developed and reviewed for quality by relevant stakeholders prior to implementation, enabling teachers to organize learning activities appropriately. In addition, the schools continuously evaluated the curriculum in order to improve and align it more closely with learners and community needs. However, local curriculum administration still requires support

in terms of budget allocation, teacher professional development, and cooperation from all sectors to ensure sustainable development outcomes. 2) The guidelines for local curriculum administration to promote students' life skills based on the Four Noble Truths consisted of six steps: (1) studying and analyzing basic information, (2) curriculum design, (3) preparation of plans and supporting curriculum documents, (4) curriculum quality verification and pilot implementation, (5) curriculum implementation, and (6) curriculum evaluation. All steps were carried out systematically and continuously interconnected. The process fully applied the Four Noble Truths, namely: understanding students' problems and contexts (*Dukkha*), analyzing the causes and contributing factors of the problems (*Samudaya*), determining the goals and desirable conditions for life skills development (*Nirodha*), and establishing concrete operational guidelines through curriculum design, planning, implementation, and evaluation (*Magga*). 3) The results of the presentation and evaluation of the guidelines for local curriculum administration to promote students' life skills based on the Four Noble Truths in schools under Educational Network Center 12, Tham Thong Phannara, under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2, as assessed by experts, indicated that the guidelines were feasible, appropriate, and beneficial.

Keywords: Local Curriculum, Life Skills, Ariyasacca IV, Educational Network Center

บทนำ

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ควบคู่กับทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยเฉพาะทักษะชีวิต (Life Skills) ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา สื่อสาร และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ คุณธรรม และทักษะการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นกลไกสำคัญของสถานศึกษาในการนำบริบทของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากร และวิถีชีวิตในพื้นที่ มาบูรณาการสู่การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม โดยเฉพาะในพื้นที่ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา ซึ่งมีบริบทชุมชนที่เข้มแข็ง มีทรัพยากรท้องถิ่นและทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย หากมีการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ จะสามารถส่งเสริมทักษะชีวิตของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการรู้จักตนเอง การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

จากสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา พบว่าการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นยังมีความท้าทายในหลายด้าน เช่น การวิเคราะห์บริบทที่ยังไม่ลึกซึ้ง การออกแบบกิจกรรมที่ไม่เชื่อมโยงชีวิตจริงอย่างเพียงพอ การขาดความต่อเนื่องในการนิเทศติดตาม ตลอดจนข้อจำกัดด้านงบประมาณและการพัฒนาครู ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน สอดคล้องกับข้อค้นพบของงานวิจัยด้านการบริหาร

สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตที่ชี้ให้เห็นว่าการบริหารเชิงระบบและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ (พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์, 2566)

ในบริบทดังกล่าว การนำ หลักอริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค มาประยุกต์ใช้ในการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น นับเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นหลักธรรมที่เน้นการทำความเข้าใจปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ กำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ และวางแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับกระบวนการบริหารหลักสูตรได้อย่างชัดเจน ตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การออกแบบหลักสูตร การจัดทำแผน การนำไปใช้ ตลอดจนการประเมินผล ทำให้การบริหารหลักสูตรมีโครงสร้างที่เป็นระบบ มีเหตุมีผล และมุ่งพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้าทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน สังเคราะห์แนวทางการบริหารที่เหมาะสม และนำเสนอรูปแบบการบริหารหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ได้จริง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้าทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้าทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้าทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีระเบียบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาการวิจัยใน 3 ลักษณะ คือ การศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีระเบียบวิธีวิจัย

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงาน สัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ซึ่งมีผู้ให้การสัมภาษณ์ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้าทองพรรณรา จำนวน 9 คน

2.2 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ตอบแบบประเมิน จำนวน 5 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบ

เจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบหลักสูตรในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบหลักสูตรนอกศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา จำนวน 1 คน พระภิกษุที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทจำนวน 1 รูป/คน

2.3 ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ประธานศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบหลักสูตรในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา จำนวน 1 คน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา จำนวน 1 คน พระภิกษุที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทจำนวน 1 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

3.2 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

3.3 ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน เก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์สภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

4.2 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 เก็บรวบรวมแบบประเมินเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน

4.3 ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ใช้การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

5.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็นข้อสรุป

5.2 ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาเรียบเรียงและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5.3 ระยะที่ 3 นำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 วิเคราะห์โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มมาจัดทำเป็นแนวทาง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

สภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สถานศึกษามีการศึกษาข้อมูลผู้เรียน ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาวิเคราะห์ความต้องการและกำหนดทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเชื่อมโยงกับบริบทจริงของชุมชน 2) การออกแบบหลักสูตร สถานศึกษาออกแบบหลักสูตรตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควบคู่กับบริบทท้องถิ่น กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน พร้อมบูรณาการทักษะชีวิตที่สำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การจัดการอารมณ์ และการสร้างสัมพันธภาพ ผ่านกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การจัดทำแผนและเอกสารประกอบหลักสูตร สถานศึกษามีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา แผนการสอน หน่วยการเรียนรู้ และเครื่องมือวัดประเมินผลอย่างชัดเจน โดยเอกสารทุกส่วนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและมุ่งพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน 4) การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร สถานศึกษาตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ก่อนทดลองใช้จริง พบว่าหลักสูตรสามารถใช้ได้จริง และช่วยพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน 5) การนำหลักสูตรไปใช้ ครูนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง และการทำงานกลุ่ม ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะชีวิตได้อย่างรอบด้าน และ 6) การประเมินหลักสูตร สถานศึกษามีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ความคิดเห็นของครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น และประสิทธิผลของหลักสูตร ทั้งนี้ ผลการประเมินถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและสามารถส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. แนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

2.1 ด้านการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่าง "โรงเรียน" และ "ชุมชน" เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เริ่มจากการศึกษาข้อมูลด้านผู้เรียนและบริบทชุมชนอย่างรอบด้าน ควบคู่กับการวิเคราะห์นโยบายและเอกสารทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนสภาพจริงและมีความน่าเชื่อถือ ข้อมูลที่รวบรวมต้องนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อผู้เรียน ผลจากการวิเคราะห์จะเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการวางแผนบริหารหลักสูตรท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับบริบท สามารถนำไปใช้ได้จริง และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.2 ด้านการออกแบบหลักสูตร สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและทักษะชีวิตที่ต้องการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทผู้เรียนและชุมชน วิเคราะห์ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยให้หลักสูตรมีความหมายและเหมาะสมกับชีวิตจริงของผู้เรียน โครงสร้างและสาระการเรียนรู้ควรบูรณาการทักษะชีวิตเข้ากับกิจกรรมที่หลากหลาย การออกแบบกิจกรรมมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การประเมินควรใช้วิธีหลากหลาย และสอดคล้องกับสถานการณ์จริง ก่อนนำไปใช้ควรตรวจสอบและปรับปรุงหลักสูตรตามข้อเสนอแนะเพื่อให้เหมาะสมและนำไปใช้ได้จริง

2.3 ด้านการจัดทำแผนและเอกสารประกอบหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน ชุมชน และทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายและทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับบริบทจริง การออกแบบโครงสร้างหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ควรบูรณาการทักษะชีวิตเข้ากับกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชน การพัฒนาเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ควรสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เปิดโอกาสให้คิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และสะท้อนผล การออกแบบเครื่องมือและวิธีประเมินควรสะท้อนพัฒนาการของผู้เรียนอย่างแท้จริง ก่อนนำไปใช้ต้องมีการตรวจสอบและปรับปรุงเพื่อให้แผนและเอกสารมีความเหมาะสม ใช้งานได้จริง และสามารถพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนได้

2.4 ด้านการตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร สถานศึกษากำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพที่ชัดเจน ครอบคลุมความสอดคล้องกับเป้าหมายทักษะชีวิต ความเหมาะสมของสาระและกิจกรรม จากนั้นนำหลักสูตรไปตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ก่อนจะนำไปทดลองใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเก็บข้อมูลผ่านการสังเกต การสัมภาษณ์ แฟ้มสะสมงาน และแบบสอบถาม เพื่อประเมินผลลัพธ์และพัฒนาการของผู้เรียน การสะท้อนผลและปรับปรุงหลักสูตรตามข้อมูลที่ได้ช่วยให้หลักสูตรเหมาะสม ใช้งานได้จริง และสามารถพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ทรัพยากร และบทบาทหน้าที่ของครู ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง จากนั้นเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรเพื่อให้เข้าใจหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้กิจกรรมหลากหลาย เช่น การลงมือปฏิบัติ การแก้ปัญหา และการทำงานกลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต มีการติดตามและนิเทศจะช่วยปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ประเมินผลและสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงกิจกรรมและเอกสารประกอบหลักสูตร ทำให้หลักสูตรมีความเหมาะสม ใช้งานได้จริง และสามารถพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนได้

2.6 ด้านการประเมินหลักสูตร สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดการประเมินให้ชัดเจน ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และทักษะชีวิตของผู้เรียน จากนั้นเลือกวิธีการและเครื่องมือประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินแฟ้มสะสมงาน และแบบสอบถาม เพื่อสะท้อนผลลัพธ์และพัฒนาการของผู้เรียน การเก็บข้อมูลดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับตัวชี้วัดและเป้าหมายที่กำหนด การตีความผลข้อมูลจะช่วยระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และปัญหาของหลักสูตร ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาสะท้อนผลร่วมกับครูและผู้บริหาร เพื่อนำไปปรับปรุงสาระ กิจกรรม และเอกสารประกอบหลักสูตรให้เหมาะสม การประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องช่วยให้หลักสูตรมีคุณภาพ ใช้งานได้จริง และส่งเสริมพัฒนาการทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 อำเภอพรรณานิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ในการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียน ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) ด้านการออกแบบหลักสูตร 3) ด้านการจัดทำแผนและเอกสารประกอบหลักสูตร 4) ด้านการตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร 5) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และ 6) ด้านการประเมินหลักสูตร มีความชัดเจนและเป็นระบบ โดยใช้หลักอริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มาประยุกต์ใช้ในการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น นับเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นหลักธรรมที่เน้นการทำความเข้าใจปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ กำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ และวางแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับกระบวนการบริหารหลักสูตรได้อย่างชัดเจน ทำให้การบริหารหลักสูตรมีโครงสร้างที่เป็นระบบ มีเหตุผล และมุ่งพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่าแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 อำเภอพรรณานิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 อำเภอพรรณานิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต เขต 2 พบว่า การบริหารหลักสูตรท้องถิ่น มีกระบวนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การออกแบบหลักสูตรหรือร่างหลักสูตร 3) การจัดทำแผนและเอกสารประกอบหลักสูตร 4) ตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร 5) การนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ และ 6) การประเมินหลักสูตร ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรอย่างรอบด้าน ตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทชุมชน ความต้องการของผู้เรียน และทรัพยากรท้องถิ่น ไปจนถึงการประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารหลักสูตรที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม การดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบช่วยให้หลักสูตรท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับบริบทจริง สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตที่เหมาะสม เกิด

การเรียนรู้มีความหมายและยั่งยืน แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา ในการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่นให้ตอบสนองต่อเป้าหมายการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา จันทรทอง (2568) ที่พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายหัวไทร 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า มีการแต่งตั้งบุคลากรทั้งภายในและภายนอกที่มีความเหมาะสมมาดำเนินงาน ซึ่งครูในตำแหน่งหัวหน้างานวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยมีคณะครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหลักสูตรท้องถิ่น มีการวัดและประเมินหลักสูตร โดยคณะครูผู้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรแต่ยังขาดความต่อเนื่องและเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ สุขศรี (2568) ที่พบว่า การบริหารหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการปลูกอ้อยที่ตำบลห้วยทรายเหนือโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยทรายประชาสรรค์ มี 6 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย 1) การวางแผนในการสร้างเครือข่ายการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 2) การฝึกอบรมการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 3) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 4) การดำเนินกิจกรรมการใช้หลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 5) การกำกับ ติดตาม ประสานงานการใช้หลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 6) การประเมินหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

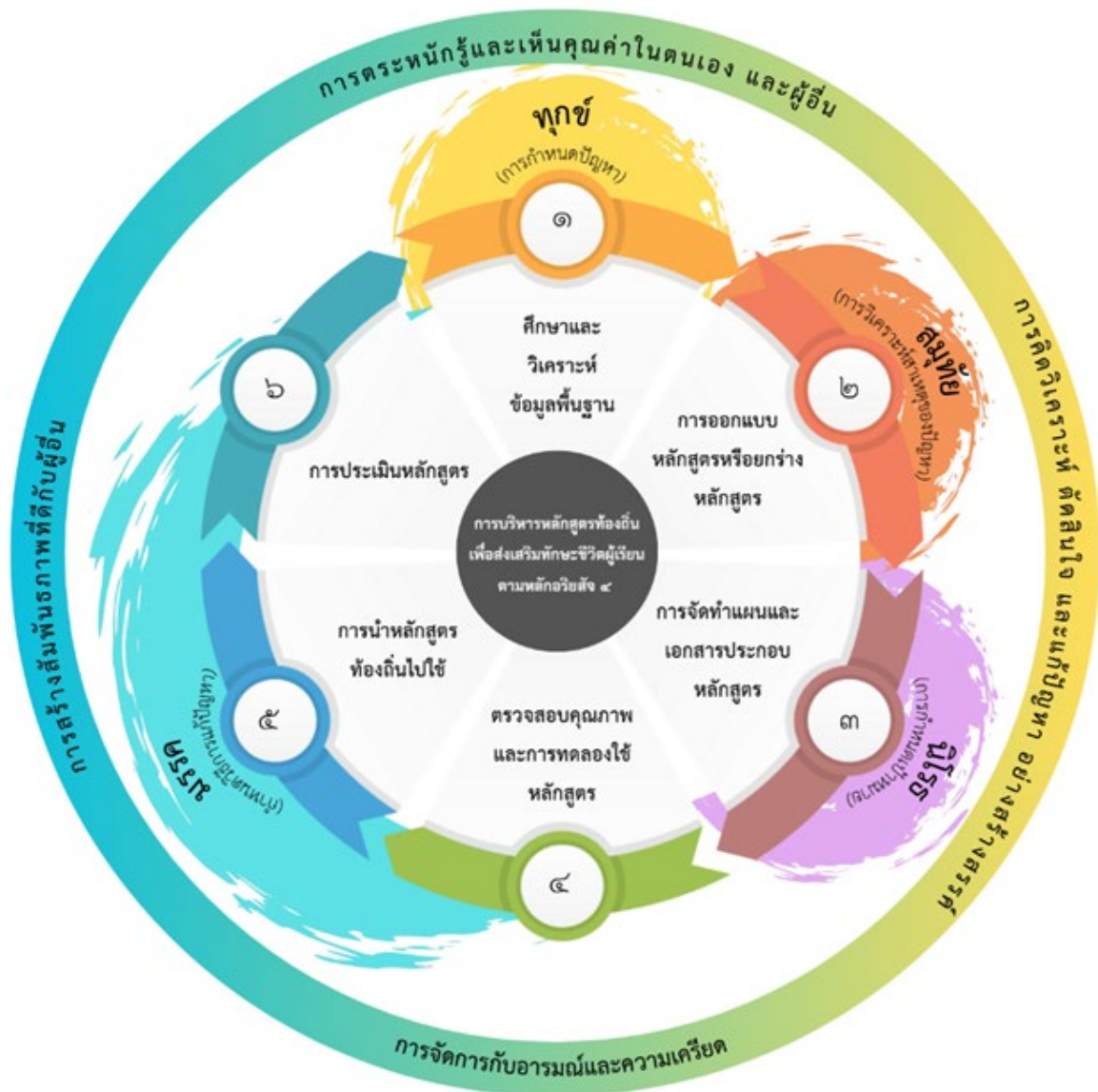
2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้ำทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ด้านการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) ด้านการออกแบบหลักสูตร 3) ด้านการจัดทำแผนและเอกสารประกอบหลักสูตร 4) ด้านการตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร 5) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และ 6) ด้านการประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการบริหารหลักสูตรที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนใน 4 ด้านสำคัญ คือ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กระบวนการดำเนินงานดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักอริยสัจ 4 กล่าวคือ การทำความเข้าใจปัญหาและบริบทของผู้เรียน (ทุกข์) การวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (สมุทัย) การกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนา (นิโรธ) และการดำเนินการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม (มรรค) ซึ่งแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นช่วยให้หลักสูตรท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน การนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องมีการวางแผนที่ชัดเจน มีการเตรียมความพร้อมของครู และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง จะช่วยส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การจัดการอารมณ์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งการติดตามและนิเทศอย่างต่อเนื่องช่วยให้การใช้หลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายและสามารถปรับปรุงได้อย่างเหมาะสม โดยการประเมินหลักสูตรที่มีคุณภาพต้องกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด วิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อสะท้อนพัฒนาการของผู้เรียนอย่างแท้จริง การประเมินตามสภาพจริงช่วยให้เห็นการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะชีวิตได้ชัดเจน จากนั้นนำผลการประเมินมาสะท้อนและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ทำให้หลักสูตรท้องถิ่นมีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับบริบท และสามารถพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรัณยู รัตนบุรี (2568) ที่พบว่า

แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 สามารถดำเนินการได้เป็นขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมวินัย ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งเสริมประชาธิปไตย และการประเมินผล โดยนำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในการระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ กำหนดเป้าหมาย และดำเนินการแก้ไขอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะชีวิตทั้งด้านการตระหนักรู้ในตนเอง การคิดวิเคราะห์ การจัดการอารมณ์ และการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้าทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า แนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ด้านการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) ด้านการออกแบบหลักสูตร 3) ด้านการจัดทำแผนและเอกสารประกอบหลักสูตร 4) ด้านการตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร 5) ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ และ 6) ด้านการประเมินหลักสูตร ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเริ่มจากการกำหนดหลักการของแนวทางที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต สามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักอริยสัจ 4 ซึ่งประกอบด้วย การรู้จักปัญหา การค้นหาสาเหตุของปัญหา การมองเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และการลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง ส่งผลให้การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกับบริบทของท้องถิ่นและวิถีชีวิตของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น การดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าวส่งผลให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีทิศทาง ครูมีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างครู ผู้บริหาร ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผู้เรียนยังได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน ตามแนวทางของหลักอริยสัจ 4 ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และมีการประเมินแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดาภา พรหมิ (2566) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นแผนโครงการที่กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลไว้อย่างมีแบบแผนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้บริหารในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุกด้าน โดยให้นำการพัฒนาหลักสูตรมาบูรณาการกับหลักอริยสัจ 4 และสอดคล้องกับงานวิจัยของศรายุทธ ปานมะเร็ง (2564) ที่พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารหลักสูตรตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ทั้ง 120 ตัว มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้การวิจัย

สรุปองค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้าทองพรรณรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สรุปเป็นภาพดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้าทองพรรณรา ควรใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในศูนย์เครือข่ายให้มีความต่อเนื่อง และกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

1.2 สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้าทองพรรณรา ควรนำผลการวิจัยไปปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นภายในสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่าง ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

1.3 สถานศึกษาอื่น ๆ สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นต้นแบบในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และประยุกต์แนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 12 ถ้าทองพรรณรา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะอาชีพและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เป็นต้น ให้มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนในบริบทที่หลากหลาย

2.2 ควรมีการศึกษาเรื่องการพัฒนาคู่มือการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นโดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีเครื่องมือในการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีมาตรฐานเดียวกัน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างแท้จริง

2.3 ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สามารถส่งเสริมทักษะชีวิตของผู้เรียนตามหลักอริยสัจ 4 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชนิษฐา จันทรทอง. (2568). การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายหัวไทร 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 12(2), 3.
- ชนิดาภา พรหมิ. (2566). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการตามหลักอริยสัจ 4. วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 4(1), 42-44.
- พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์. (2566). รูปแบบการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศรัณยู รัตนบุรี. (2568). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักอริยสัจ 4 ของนักเรียนโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 10(3), 4.
- ศรายุทธ ปานมะเริง. (2564). การพัฒนาการบริหารหลักสูตรตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์. ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์, 8(2), 2.
- สุรศักดิ์ สุขศรี. (2568). การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการปลูกอ้อยที่ตำบลห้วยทรายเหนือ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยทรายประชาสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 27(2), 3.